

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Non posse dæmones aliquod bonum morale operari, plerique probabilius
autumant. cap. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

penitentiam. Compungi ad penitentiam, apud Iſidorum, videtur eſſe primus motus non delibetatus compunctionis, natus ex ſancta cogitatione in quo gratiam operantem, ſeu praeuenientem eſſe diximus diſputatione 88. ideo igitur inquit Iſidorus, Angelum non poſſunt peccatorum, nec eſſent eorum petere: quia non compungitur, hoc eſt, non praeuenitur gratia Dei.

Proſper. Hoc eodem ſenſu intelligendus eſt *Proſper* 1. *libro de vita contemplatiua* c. 3, ubi inquit, daemoneſe amiſſiſſe & voluntatem redendi, & facultatem, nempe per facultatem intelligens non natiuam potentiam voluntatis (haec enim integra manſit, vt in hac q. ar. 1. ex Dionyſ. notauimus) ſed facultatem & virtutem, quam praebet gratia praeueniens: ſicut etiam dixit *Fulgentius lib. de Incarnatione* s. 12. primum parentem noſtrum peccato ſuo amiſſiſſe facultatem cogitandi ea, quae ad Deum pertinent.

Cuius anima Hae eadem cauſa eſt Animabus a corpore ſeparatis, ob quam ad penitentiam conuerti non poſſint. Quam ob rem libenter praetermitto multa quae recentiores commiſiſcunt, vt explicent peculiarem aliquam rationem in animabus eſſe, quae Angelis non conueniat. Neque enim video, qua ratione animae hanc impotentiam contrahant ex aliquo actu in hac, vel in alia vita elicitio: quod eiſdem rationibus manifeſtum eſt, quibus probauimus, in Angelis id non fieri.

Caietan. Quod vero ait Caiet. in hoc articulo, animas ſeparatas per primum actum mereri ſuam obſtinatorem, hoc eſt, impotentiam a peccato reſurgendi, mereri, inquam, non tanquam in via, ſed tanquam in termino, ſicut dixerat, de angelis q. 63. artic. 5. iam ſatis a nobis impugnatum diſputatione 128. capit. 7. & quidem de animabus exiſtimo expreſſum eſſe in Scriptura, ſolum in hac vita quamdiu ſunt in corpore mereri, cum Scriptura dicat ſecunda ad Corinthios 5. vnumquemque recepturum in alia vita praemium, aut ſupplicium, prout geſſit in corpore.

Verum quaeſtionalis, vtrum Deus denegat daemoneſibus ſanctam cogitationem ad penitentiam efficacem, quam congruam appellauimus ſp. 88. an etiam, non congruam, quae ſolum ſufficiens eſt, ſed effectum non habitura. Si dicamus concedi quidem ſufficientem, ſed negari ſolum efficacem & congruam, videmur conſtituere aequalem ſtatum daemoneſum, & hominum reprobatorum in hac vita intra certam periodum, nam certum eſt, pro aliquo tempore extremo vitae reprobis non concedi vocationem efficacem, ſed ſolum ſufficientem. Reſpondeo, etiamſi diceremus, concedi cogitationem ſufficientem daemoneſibus, ſicut & reprobis in extremo vitae tempore, nihilominus non eſſe eundem ſtatum vtrorumque: vt ſequenti diſp. videbimus. Caeterum ſi loquamur de cogitatione ad penitentiam, quae ſit ordinis ſupernaturalis, verius multo exiſtimo, daemoneſibus nec minimam talem cogitationem concedi. Meſentur enim carere omni auxilio gratiae etiam minimo, nec eſt eadem ratio, vt concedatur daemoneſibus, ſiquidem & reprobis hominibus in hac vita conceditur: his enim datur, vt Deus iuſtificetur, cum iudicabitur: quae ratio in daemoneſibus locum non habet.

DISPVT. CCXLI.

An voluntas daemoneſum ita ſit deprauata, vt nullum bonum opus, etiam morale, poſſit velle?

Non poſſe daemones aliquod bonum morale operari plerique probabiliter autumant. cap. 1.

Rationes aureoli & Nominalium, quibus praedicta ſententia probari ſolet. cap. 2.

Tres aliae rationes eiſdem opinionis. cap. 3.

Optimae ratione praedicta ſententia confirmatur. cap. 4.

Diluuntur argumenta Scoti. cap. 5.

CAPVT I.

Non poſſe daemones aliquod bonum morale operari, plerique probabiliter autumant.

Quamuis daemoneſi denegata ſit gratia vocationis, qua ad Deum conuertatur, vt praecedenti diſputatione monſtratum eſt: poſſet nihilominus manere potes ad alia opera bona moralia, quae ordinis naturalis eſſe dicuntur, & ſecundum omnem circumſtantiam neceſſariam. Quocirca noua reſtat controuerſia, an daemoneſi ita ſit in omni genere peccati obſtinatus, vt nullum omnino bonum morale ſecundum omnem circumſtantiam operari poſſit: in qua etiam Scholaſtici noſtri diuiſi ſunt. *Scotus* in 2. d. 7. q. 1. §. *Reſtat nunc dicere* & q. 3. in reportatis in eadem diſp. *Basilius* in 2. d. 7. q. 1. ar. 1. *Durand.* q. 2. num. 12. affirmant, poſſe quidem Angelum damnatum bonum aliquod morale ex omni circumſtantia operari: nec oppoſitum ſatis probatum haecenus eſſe. Addunt nihilominus *Scotus* q. illa 1. §. *Quantum ergo ad iſtum.* & *Basilius* loco allegato, daemoneſem propter inſipientem eius malitiam nunquam bene operari. Sed circa quaeritionem facti nihil omnino docet *Durandus*.

Hae opinio probatur primum, quoniam opus morale ex omni circumſtantia morale bonum, non eſt ſupra facultatem naturalem Angeli: atqui naturales facultates in daemoneſibus integra manſerunt, vt articulo 1. huius quaeritionis ex *Dionyſio* notauimus: ergo poterit daemoneſi aliquod bonum morale facere. Quinimodo ex hoc eodem principio poſſumus virgere aduerſarios, & probare: non ſolum poſſe daemones operari bonum morale, ſed etiam aliquod nonnunquam operari. Fruſtra enim videtur potentia, quae in infinito tempore non eſt habitura actum. Si ergo daemones habeant natiuam potentiam operandi bonum, non poſſunt in infinito tempore, quo eorum damnatio durabit, omni bono opere carere. Deinde probatur ſaltem, daemoneſem non ſemper & continuo peccare: quia in poteſtate voluntatis libera eſt, ſuſpendere omnem actum: ergo daemoneſi cum libera voluntatis ſit, ceſſare poteſt ab omni actu ac proinde pro aliquo tempore a peccato ceſſare, ceſſando ab opere: neque n. peccatum eſſe poteſt ſine opere, niſi pure omiſſionis: hoc autem non contingit in daemoneſibus, quia raro, aut nunquam praeecepto aliquo affirmatio obligantur.

Plerique vero Scholaſticorum multo probabilius affirmant: daemoneſem non poſſe bonum aliquod morale ex omni circumſtantia operari. Dixi ex omni circumſtantia bonum: nam poſſe daemoneſem facere bonum ex circumſtantia aliqua deprauatum omnes fatentur. Ita docent *Antiſto-*
doretus ſit

*Antifod.
S. Thom.
Ferrar.
Magist.*

*Bonauent.
Aegid.
Ricardus.
Gregor.
Capreol.
Gabriel.
Maior.
Dauril.
Scotus.
Holcot.*

dorensis lib. 2. sum. tract. 2. c. 7. q. 1. S. Thom. in hoc artic. ad 5. Caiet. & recentiores ibidem, Ferrar. 4. contra gentes cap. 95. & videntur consentire Magister in 2. d. 7. cap. Nunc ergo: ubi inquit, Mali angeli ita sunt in vicio obdurati, vt bene viuere nequeant. Eandem sententiam amplectuntur Scholastici eadem distincti. S. Thom. q. 1. artic. 2. Bonauent. 1. part. art. q. 2. Aegidius q. 1. artic. 2. Ricardus art. 2. q. 2. Gregor. q. 1. ar. 2. Capreolus q. 1. artic. 1. conclus. 2. de obstinatione demonum, Maior q. 1. conclus. 5. Marsilius in 2. q. 5. artic. 3. in opinione q. praesertim in solutionibus argum. Scotus in 4. distincti. 51. q. 1. d. 5. Holcot in 2. q. 4. littera RR. tamen non omnes in hanc sententiam eodem modo conueniant. Antifodorensis, S. Thom. in hoc artic. Bonau. & Marsilius solum dicunt demonem nunquam bene operari: quod Scotus non negat, imo probabilius putat: an vti possit aliquid bonum morale facere, non disputant. Caeteri tamen, & idem Sanctus Doctor in 2. loco citato non solum asserunt demonem nunquam bene operari, verum etiam nec posse, quamuis diuersis rationibus adducti id asserunt.

CAPVT II.

Rationes Aureoli & Nominalium, quibus praedicta sententia probari solet.

Aureoli ratio.

Posterior sententia, quam capite praecedenti probabilior esse dixi, varijs rationibus probari solet. Quarum prima fit Aureoli, quam praecedenti disputatione capite secundo memoravi, eaque vsus est Holcot loco allegato: quia voluntati demonum infusus est à Deo habitus quidam inclinans necessario voluntatem eorum ad male operandum: cuius quidem rationis mentionem fecerunt Scotus, & Gabriel locis citatis. Cum igitur voluntas necessario inclinatur ad malum, quoties aliquid secundum virtutem occurrerit, non poterit angelus bene operari. Probat autem Holcot posse libertatem angeli omnino impediti imposita aliqua necessitate ex habitu, quia libertas Angeli finita est, & per habitum vitiosum quotidie diminui potest, vt docet S. Th. 1. 2. q. 6. ar. 1. & 2. ergo tandem finiri potest: nam omne finitum, si continuo diminuat, tandem finietur.

Reijctur.

Hæc tamen ratio friuola est. Primum, quia, vt ostendi disputatione praecedenti, c. 2. nullus habitus impedire potest libertatem naturam voluntatis. Quod vero adducit Holcot in confirmationem, nullius momenti est: vt enim ostendimus 1. 2. q. 85. art. illo 1. & 2. libertas voluntatis ad bonum, per habitum prauos & vitiosos non minuitur intrinsece: sed dicitur extrinsece diminui per hoc tantum, quod magis inclinatur ad malum ratione habituum. Hæc autem extrinseca diminutio, quantumuis excreseat, nunquam poterit libertatem naturam impedire omnino, & extinguere: cum enim nihil auferat illius, sed eam tantum diminat inclinando in oppositum, ipsam vero in se integram relinquit; nunquam poterit omnino illam auferre, vt ibidem latius ostendimus: alioquin non solum Deus posset talem habitum infundere, qui omnino impediret libertatem, sed etiam quisque demon, & homo posset, multiplicatis peccatis talem habitum vitiosum sibi acquirere, vt omnino suam libertatem in via impediret, quod

est absurdum. Deinde si demoni infunderetur talis habitus, qui ipsum necessario inclinaret ad malum absque libertate; sequeretur, nunquam demonem peccare: quia sine libertate peccatum esse nequit. Postremo cum talis habitus siue fundamentum videatur excogitatus, hæc sola ratio rejiciendus merito videtur.

Secunda ratio fit Oami, & Gabrielis, quæ talis est. Cum Deus per se solus producat in voluntate demonis odium Dei, sine concursu voluntatis eius, à quo demon nunquam cessare potest, vt præcedenti disputatione cap. 2. ex eisdem Doctoribus retulimus, efficitur vt nunquam voluntas demonis possit aliquid bonum ex omni circumstantia operari: nam inter circumstantias ad bonitatem requisitas, vna est finis.

Hæc tamen ratio eodem modo mihi non placet. Primo quia, vt eo capite notavi, actus odij à solo Deo produci non potest. Secundo, quamuis Deus posset odium suum voluntate angeli producere: sine fundamento prædicti Doctoris id videretur comminici, vt ibidem dixi.

Tertio, etiam si talis actus odij à solo Deo produceretur, non sequeretur necessario, omnem alium actum demonis malum esse: nam si alij actus essent mali, id esset, aut quia careret circumstantia ultimi finis, nempe Dei dilecti super omnia, vt inquit Gabriel, siquidem simul non potest Deus odio haberi, & amari: alioquin hæc ratio nullus actus esset malus: nam vt probatur contra Gregorium 1. 2. q. 109. artic. 2. circumstantia ultimi finis, nempe Dei, non requiritur ad bonitatem moralem actus, cum sufficiat habere pro obiecto bonum peculiaris virtutis: aut ceteri actus essent mali, vt indicat Ocamus, quia iustificeretur actu illo odij Dei: sed neque hoc modo mali essent: tum quia actus ille odij cum esset à solo Deo, non esset actus humanus liber capax peccati, & culpa, ac proinde non posset iustificare quemlibet alium actum humanum: actus enim humanus non potest infici malitia aliqua voluntatis finis, nisi voluntas illa à qua inficitur, sit actus liber & humanus: tum etiam quia licet odium Dei esset actus humanus & peccatum: non tamen repugaret, simul cum illo esse aliquem actum virtutis moralis ex omni circumstantia bonum: potest enim simul voluntati Deus displicere, & placere bonum proximi sui propter ipsam ex misericordia, tamen non possit quis, Deum diligere amore amicitiae super omnia, & simul contra Dei voluntatem mortaliter peccare.

Ratio vero discriminis est: quia amor amicitiae erga Deum, & amicum talis naturæ est, vt secum non patitur aliquid, quod notabiliter est contra voluntatem Dei, & amici: præfert enim amicum eiusque voluntatem omni alteri rei; ac proinde non patitur secum mortale peccatum, quod est notabilis offensa Dei, & contra voluntatem eius: vero odium Dei non affert contra Deum: quia mæne genus peccati, & offensa contra Deum: quia odium alicuius non est desiderium omnis mali, quod sit contra voluntatem illius: quare quantum odium Dei non patitur secum opus virtutis, quatenus placet Deo, tamen simul cum illo esse potest opus peculiaris virtutis propter ipsam virtutis honestatem solum absque vilo ordine ad Deum.